[א]פסח בשאר ימות השנה דאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו פסח בשאר ימות השנה שלמים נינהו לימא מסייע ליה [א]יכול שאני מוציא אף עולת (א) מחוסר זמן בבעלים ואשם נזיר ואשם מצורע (ב) ת"ל [1]שור מ"מ כשב מ"מ עז מ"מ ואילו חטאת שיירא במאי עסקינן אילימא בזמנו מאי איריא אשם אפילו חטאת נמי אלא שלא לזמנו (ג) ובמאי אילימא לשמו אשם אמאי חייב אלא לאו שלא לשמו לעולם בזמנו ושלא לשמו [ב]ורבי אליעזר היא דאמר מקשינן אשם לחטאת ותנא טפל וה"ה עיקר ת"ש [ג]יכול שאני מרבה (ד) עולת מחוסר זמן בגופה וחטאת בין בגופה בין בבעלים ת"ל [2]ואל פתח אהל מועד כל שאינו ראוי לבא בפתח אהל מועד אין חייבין עליהן ואילו אשם שיירא במאי עסקינן אילימא לשמו אשם נמי ליפטריה אלא לאו שלא לשמו (ה) לעולם שלא לשמו ור"א היא דמקיש אשם לחטאת תנא עיקר וכ"ש לטפל ת"ש דכי אתא רב דימי אמר תנא דבי ר' (ו) ליואי יכול שאני מוציא אף עולת מחוסר זמן בבעלים אשם (ז) נזיר ואשם מצורע (מנין ונסיב להו תלמודא לחיובא ולא ידענא מאי היא) מאי תלמודא אמר רבינא שור מכל מקום כשב מכל מקום עז מכל מקום (ח) הא מאי רומיא כדאמרת אמר ר"נ (א) משום [דרמי] דתנא דבי ר' ליואי [ד]אדתני לוי (ט) [ב]אשם נזיר ואשם מצורע ששחטן שלא לשמן כשירין ולא עלו לבעלים לשום חובה שחטן מחוסר זמן בבעלים או שהיו בני שתי שנים ושחטן פסולין ומשני רב דימי לא קשיא כאן לשמו כאן שלא לשמו רב אשי רמי מתני' אברייתא ומשני כאן לשמו וכאן שלא לשמו לימא תיהוי תיובתיה דרב הונא אמר לך רב הונא הכא במאי עסקינן כגון שהפריש שתי אשמות לאחריות דחד מינייהו מעיקרא (י) עולה היא

פסח בשאר ימות השנה אינו כשר לשמו. דתנן [ה] שחטו קודם חצות פסול שנאמר בין הערבים: **שלמים הוא.** ואין זה אלא לשמו: **לימא מסייע ליה.** לרב חלקיה: **יכול שאני מוציא.** מאל פתח שלא יתחייב בחוץ על עולת (יא) מחוסר זמן בבעלים כגון של יולדת ומצורע הואיל ואינה ראויה לבא לפנים למצותה: **ואשם נזיר ואשם מצורע.** שיש בה פסול ולקמיה מפרש והואיל מאי פסולה: **שור מ"מ כו'.** דמצי למימר אשר ישחט במחנה או אשר ישחט מחוץ למחנה ואל פתח וגו' ואנא ידענא דשור או כשב או עז הוא: **ואילו חטאת שייריה.** ולא רבייה לחיובא: **אי נימא בזמנו.** ולשמו: **מאי איריא אשם.** דרבייה חטאת נמי מחייב (יב) דלא בעי רבויא ואפילו אשם דהא חזי בפנים: **אלא שלא בזמנו.** רבייה לחיובא באשם: **אי לשמו אשם אמאי חייב.** והא אינו כשר ליקרב ומתני' (יג) [קיב:] תנא פטור ואי משום דראוי לשלא לשמו בפני' הא מחוסר עקיר' וכולהו מודו בו אלא לאו שלא לשמו רבי לחיובא בחוץ כרב חלקיה אלמא דכל שאינו כשר לשמו בפנים כשר לשלא לשמו ומחייב עליה שלא לשמו בחוץ: ה"ג **לעולם בזמנו ושלא לשמו.** א"נ ה"ג **לעולם בזמנו.** ותו לא. וממילא אשלא לשמו דאוקימנא קאי. ושכתבו (יד) בספרים ולשמו (ב) מפרש טועה כתבו ולפוס ריהטא משום דפרכינן לעיל אי נימא בזמנו מאי איריא כו' וקא בעי לשנויי לעולם בזמנו ולשמו ודקא קשיא לך אי הכי חטאת נמי אין ה"נ ותנא אשם והוא הדין לחטאת ולאו מילתא היא דא"כ ר"א מאי בעי הכא מכדי ר"א לענין שלא לשמו אקשיה בפ"ק (לעיל י:) בפסול אשם שלא לשמו כחטאת אבל לענין לשמו מאי עיקר ומאי טפל איכא תרוייהו כתיבי להכשיר בפנים וחיוב בחוץ. ותו ל"ל לרבויי להאי משור וכשב ועז הרי כשר ליקרב וכמצותו בפנים הוא שוחטו בחוץ. אלא (טו) קא משני לעולם בזמנו ושלא לשמו ואיצטריך לרבוייה משום דשלא לשמו פסול הוא: **ור"א היא.** דמקיש אשם לחטאת דמיפסיל בשלא לשמו בפנים באשמות (טז) דאפ"ה מחייב עלה בחוץ אע"ג (יז) דעקר מיניה שם אשם אלמא אי הוה מעייל ליה לפנים הוה כשר למישחטיה סתמא וכשר לשם אשם ועולה (ג) לשם חובה דמשום דיבוריה לא מיעקר שמיה מיניה וכל כמה דלא שחטיה ליה בעיקרה (יח) קאי סתמא לשמו הלכך כי שחיט ליה ראוי לפנים לשמו היה. וה"ה דלחטאת שלא לשמו נמי חייב אלא תנא טפל ואשמעינן אע"ג דכה"ג פסול בפנים מיחייב עליה בחוץ וה"ה לעיקר דמ"מ סוף סוף תרוייהו פסילי שלא לשמן ובת"כ (אחרי פ"ט) קתני בה בהדיא שלא לשמו וע"כ מוקי לה כר"א דאילו לרבנן לא איצטריך ליה לרבויי דהא כי האי גוונא מתקבלת בפנים היא (יט): **ת"ש.** סייעתא לרב חלקיה ותיובתא דרב הונא: **בגופה** (כ). כגון תוך שמונה ללידתה: **יכול שאני מרבה** (כא). גרס הכא דרישא (כב) דלעיל היא. ובתורת כהנים (שם פרש' ו) הכי תניא לה אוציא את אלו שאינן מיוחדין לשם ולא אוציא עולה מחוסרת זמן בגופה וחטאת בין בגופה כו' והגרסינן (כג) שינו את הלשון וגרסינן (כד) הכא יכול שאני מרבה (כה) את כו' לפי שהבילוה בלימודא (כו) אחרינא וסברי דסיפא דההיא דלעיל היא (כז): **יכול שאני מרבה.** משום (כח) מכ"מ אף עולה מחוסר זמן וכו': **וחטאת בין בגופה בין בבעלים.** כגון של נזיר ומצורע שלא מלאו ימיהם (כט) ואילו אשם נזיר ומצורע מחוסרי זמן בבעלים (ל) שייריה ולא רבייה לפטורא שמע מינה ס"ל דחייב: **וכמאי אי נימא כלשמו אשם נמי ניפטריה.** דהא לא חזי: **אלא שלא לשמו.** הלכך חטאת פטור דלא חזי לפנים ואשם חייב דחזי לפנים ואף על גב דאין ראוי לשמו והיינו כרב חלקיה ודלא כרב הונא: ה"ג **הא מני ר"א היא כו'** ולא גרסינן לעולם כלשמו: **הא מני ר"א היא.** כלומר ודאי בשלא לשמו היא כדקאמרת הלכך חטאת פטור דלא חזי בפנים לא בלשמו ולא בשלא לשמו דמחוסר זמן הוא ואשם נמי פטור דלא חזי לפנים לשמו במחוסר זמן ולא לשלא לשמו דר"א קאמר (לא) דפסיל באשם שלא לשמו והאי דשייריה לאשם לאו דס"ל דחייב אלא כיון דחד טעמא הוא משום דתרוייהו פסולין שלא לשמו בפנים הוא תנא עיקר חטאת דפטור וכ"ש טפל אשם והאי כ"ש גמגום ודוחקיה דרב הונא לאוקמיה כר"א משום סיפא דעל כרחיך כרבי אליעזר מיתוקמא כדפרישנא לעיל [ו] ועוד משום דלרבנן לא (לב) ילפינן אשם מחטאת ליכא למימר תנא האי והוא הדין להאי ואף על גב דלרבנן נמי קאמר דפטור דאין לך דבר שאינו כשר לשמו. וכשר שלא לשמו לא מצי לאוקומא כרבנן דא"כ נשמעינן אשם דפטור דנשמעינן (לג) בה תרתי וכ"ש חטאת: **ת"ש דכי אתא רב דימי כו' ואילו חטאת שייריה וכמאי כו'.** כדאותיבנא (ד) בקמייתא: **ומאי קושיא.** לסייעה לרב חלקיה דלמא ה"נ כדאמרינן דבזמנו קאי כדאוקמא בקמייתא לעיל ור"א היא: **אמר ר"נ בר יצחק.** לא מצי לאוקומי להא בזמנו משום דרב דימי קשיא ליה דתני (ליה) בר ליואי אדתני לוי שחטן מחוסר זמן בבעלים פסולין ובחוץ נמי נפטר: **ומשני ליה רב דימי.** הא דתני חייב (לד) שלא לשמו והא דתני פסולין ודכוותיה בחוץ פטור בששחטן לשמו ומדקשיא ליה דתני לוי אבר ליואי ש"מ שמיע ליה לרב דימי דמתני' דבר ליואי נמי במחוסר זמן וקאמר חייב ואע"ג דאינו ראוי לשמו בפנים ראוי לשלא לשמו וסייעתא לרב חלקיה: **רב אשי רמי מתני'.** דקתני לשמו פטור אברייתא קמייתא דתניא לעיל חייב: **ומשני מתני' לשמו וברייתא שלא לשמו.** כרב חלקיה: **נימא תהוי תיובתיה דרב הונא.** מדכי (לה) אתא רב דימי כדאמרן דליכא לאוקומא בזמנו מדקשיא ליה תני לוי אדתני בר ליואי: **הכא במאי עסקינן.** דמחוסר זמן חייב בשלא לשמו: **כגון שהפריש שני אשמות לאחריות.** שאם יאבד האחד יתכפר בשני ושחט אחד מהם בחוץ קודם זמנו לשם עולה דהאי כיון דסופו לרעייה קאי דאשם שכיפרו בעליו רועה ודמיו לקיץ המזבח שהיא עולה חזי לדוכתיה (לו) בפנים אי שחיט לגופיה לעולה:

כדרב

פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא. פי' בקונטרס ואין זה אלא לשמו משמע שרוצה לומר דכיון דשלמים הוא כששוחטו לשם שלמים היינו לשמו ול"מ והלא כששחטו לשם עולה או לשם זבח אחר הוי נמי שלמים כדאמרי' בפ"ק (לעיל ח:) לכל דשחיט ליה שלמים ליהוי וי"ל דמ"מ כיון דשלמים הוא הרי הוא כשר לשמו ושלא לשמו כגון לשם שלמים ולשם זבח אחר:

מחוסר זמן בבעלים. אעולה דוקא קאי ולא אאינך:

או שהיו בני שתי שנים ושחטן פסולין. הך ברייתא איתא בפ' התכלת (מנחות מח:) והכא והתם קתני פסולין ועוד תניא התם באידך ברייתא פסולין ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה ותימה דבתמורה בפ' אלו קדשים (דף יט:) תניא אשם בן שנה והביאו בן שתים בן שתים והביאו בן שנה כשרים ולא עלו (לז) לשם בעלים לשם חובה ר"ש אומר כל עצמן אינן קדושים וי"ל דכאן לשמו כאן שלא לשמו כדמשני הכא ומיהו קשה דא"כ קשיא לרב הונא הא איכא האי דפסול לשמו וכשר שלא לשמו ועוד דאי בשלא לשמו מיירי בתמורה ל"ל למיתני ולא עלו לשם חובה הא אפילו במצותו (לח) נמי דכיון דשלא לשמו הוא אין עולה לשם חובה:

עין משפט נר מצוה

כא א מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה יא:
כב ב מיי' שם הל' כ:

תורה אור השלם

1. אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: ויקרא יז, ג
2. וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוֹ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ: ויקרא יז, ד

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"ר נחמן ב"י משום: (ב) רש"י ד"ה ה"ג לעולם וכו' ולשמו מספר טעות כתבו: (ג) ד"ה ור"א היא וכו' ועולה לבעלים לשם חובה: (ד) ד"ה ת"ש וכו' בקמייתא הס"ד ואח"כ ד"ה הא אמאי כו' ומאי קושיא וכו' כדאוקמא בקושייתא לעיל:

מוסף רש"י

שחטן מחוסר זמן בבעלים. קודם שיכלו שבעת ימי ספירתן, דאין אשם אלא בנזיר טמא (מנחות מח:).

מסורת הש"ס

א) ת"כ אחרי פ"ט ה"א, ב) לעיל דף י: מנחות כח., ג) (יומא סג.) ת"כ שם פרש' ו ה"ח, ד) מנחות מח:, ה) פסחים קז. לעיל צא., ו) ד"ה ור"א.

שינויי נוסחאות

א] עולה מחוסרת (כתה"י), וכן להלן בכל המקומות: ב] נ"י' קרבן אהרן ואשם מצורע שיש בהן פסול. פי' רש"י, ועי' עה"ק מס"כ ע"ז: ג] נ"ל בזמנו (יש"מ): ד] גי' כתה"י שאני מוציא, וכד"ו לפ"כ יכול לא אוציא ולפניו תוקן עפ"י כה"י, ולהלן אות כה: ה] לשמו הא מני ר"א היא כו' כל"ל והשאר נמחק (שי"מ, וכנר' רש"י). ויש לציין שהנוסח הש"מ קאי על גי' ד"ו דליתא שם לעולם לשמו. אבל הנירסא כנ"ל שלפי א"ס כלא הנוסח]: ו] נ"ל בר ליואי, וכן להלן וכרש"י (יש"מ): ז] ואשם נזיר ואשם מצורע ונסיב וכו' ולא ידענא מאי תלמודא אמר רבינא מאי טעמא לא ידעת שור וכו' כל"ל (שי"מ וכעי"ז בכתה"י): ח] מקום ומאי קושיא דלמא ה"נ כדאמרינן אמר ר"נ בר יצחק משום וכו' (כתה"י ושי"מ). ס"א מקום ואילו חטאת וכו' הא אמאי תרמייה דלמא ה"נ וכדאמרת בקמייתא אמר ר"נ כו' (גליון). ועי' רש"י דמשמע שגרס הכא כל הסקלא ועי"ה דלעיל ובמאי עסקינן וכו', וכ"ה בכ"ם: ט] לוי דתני לוי (יש"מ): י] חיבת מעיקרא נמחק (יש"מ): יא] עולה המחוסרת כל"ל (ב"ש): יב] מחייב ואפילו אשם לא בעי ריבויא דהא וכו' כל"ל (שי"מ): יג] נ"ל ובמתני' (שי"מ): יד] נ"ל ושכתוב (שי"מ, [והגי' ולשמו שלא רש"י לנוסח, איתא בכ"י]): טו] אלא הכי קא משני (יב"ש): טז] נ"ל ואשמעינן (יש"מ, בה"ז. [ומיכת באשמות נמחק]): יז] נ"ל דאע"ג (ב"ש): יח] נ"ל בעקירה (יש"מ). נ"א בעקירת שמו עדיין קאי (בה"ז קרבן אהרן): יט] בכ"ם נוסף וקשיא לי אכתי למאי איצטריך לרבויי משור וכשב תיהוי נמי עקירה מעליא הא רבינן בפ' השוחט (דף קט ע"ם) מלא יביאנו לעשות פסח חטאת שלא לשמו: כ] דבור זה מקומו להלן אחר ד"ה יכול (צ"ק): כא] הגירסא בכתה"י כלפנינו. וכן גירסת מתכ"י [בפי' כבי' וילנא נפל ט"ס כמ"ש לא גרס] וכ"ם ומס"ג וכ'. והלי"ק ומ"ג כתבו דל"ל יכול שאני מרבה לא גרס הכא. יעוי"ם בדבריהם. וז"ל ספר יד דוד, לפי שדברי רש"י מגומגמים צריך אני להאריך קצת. הנה בת"כ אמר שמיעט רובע ונרבע וכל הני דתני לעיל במתניתין, אמר אי אוציא את אלו ולא אוציא פרת חטאת ושעיר המשתלח, ת"ל לפי וכו', אי אוציא אלו שאינן מיוחדין לפי ולא אוציא עולה ומחוסר זמן בגופה, וחטאת בין בגופה בין בבעלי' כו', ת"ל לפני משכן ה' וכו', או יכול שאני מוציא עולה מחוסר זמן בבעלים ואשם נזיר ואשם מצורע כו'. וכן בתורייתא שינו ת"ש הלשון שהבית. והנה בכל הספרים הישנים היה נדפס בגמרא יכול לא אוציא עולה עולה מחוסר זמן בגופה, כמו שהוא בת"כ. ומה שנדפס יכול שאני מרבה, הוא עפ"י הגהה הרב בה"ז. ולפי זה דברי רש"י הם תמוהים. וצריך לומר שהיה הגירסא לפני רש"י יכול שאני מוציא, וכתב רש"י דטעות הוא דהכי רישא דברייתא דלעיל היא וא"כ אי ס"ד דמרבה אלו אין קתני בתר הכי יכול שאני מוציא אף וכו', ותוכח דברישא נמי הוא מוציא. ויבא רש"י עוד ראיה מתו"כ דגרסי' ולא אוציא. אלמא דלפי האמת הם מוציאים. וכתב עוד רש"י דבאמת היה לאו לגרוס כמו בתו"כ, אע"פ שהענין הכל אחד אי גרסינן לא אוציא או יכול שאני מרבה, אלא שהגרסינן שינו כך לפי שסברו דסיפא דברייתא דלעיל היא, והך ברייתא דלעיל מרבה, וא"כ ילדק כאן הלשון יכול שאני מרבה, לכן שינו גירסא המו"ל. כן נראה דעת בה"ז. אמנם הדברים תמוהים, דפשיטא דאי אפשר לגרוס יכול שאני מוציא, ובאמת אני מרבה איתם, דהא מיעט אותם באמת. לכן נר' דודאי טעותא הישנה נכונה יכול לא אוציא, וצריך להיות כדברי רש"י יכול שאני מרבה לא גרסינן דרישא [דההיא] דלעיל היא, וא"כ ילדק יותר הלשון יכול לא אוציא, אמנם הגרסינן דסברי דסיפא דברייתא דלעיל היא כניהו יכול שאני מרבה, דכיון דסיפא דלעיל הוא, ילדק הלשון יכול שאני מרבה. וכן כתב נח"י, וכיתר הכו דף ל"ו ע"ג כתב כעניין אחר, ומה שכתבתי נראה יותר נכון. עכ"ל ס' יד דוד: כב] דההיא דלעיל (בתה"י ושי"מ): כג] מכאן ועד סק"ד ליתא בכי"ם: כד] נ"ל וגרסי' (ישי"מ): כה] גי' שי"מ וכ"ם מוציא, ועי' אות ד: כו] בתלמוד אחרונה (כ"י): כז] היא יכול הד"א (צ"ק וכיה בד"ה): כח] נ"ל משור (בתה"י וד"ה): כט] כאן הס"ד ומה"ד ואילו (ישחבי"י וצ"ק): ל] בבעלים הם ושיריה כל"ל (ב"ש): לא] קאמר לה (יב"ש): לב] נ"ל דלא ילפי (ישי"מ): לג] דשמעינן (ב"ש): לד] חייב בששחטן שלא (כ"י): לה] נ"ל הא דבי (ישי"מ): לו] נ"ל ברכוותיה (יב"ש): לז] עלו לבעלים לשם כל"ל (הגר"ב): לח] נ"ל כמצותו (באה"מ):

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones